

רקע עיוני

יעקב שלח את בניו, חוץ מבנימין, לשבור אוכל במצרים. הכתוב מכנה את בני יעקב בכינויים שונים: בניו, אחי יוסף (שלוש פעמים), בני ישראל (זה שמם הרשמי). האחים ארדונו: האחים היו אלה שגרמו לירידתו למצרים, הם בכד משום ארדונו: האחים היו אלה שגרמו לירידתו למצרים, הם מכרתו בזול כאדם חסר ערך, והתוצאות היו שונות לחלוטין: עתה הם עומדים בפני יוסף השליט ומשתחוים לו.

יוסף הכיר את אחיו, התנכר להם, דיבר אתם קשות והאשים אותם ברגיל. נראה שיוסף העמיד אותם במבחן, והחסברים לכך מנוונים: אפשר שרצה להביא אותם למימוש חלומותיו – שכולם ישתחוו לו, אפשר שביקש לייסר את מצפונם ולהביאם לידי תביעת צער וחריטה, ואפשר שרצה לבחון אם התנהגותם השתנתה.

יוסף הציע להם: "שלחו את בנימין, כי הוא שמר על הבן היחיד שנתר לו מרחל שיעקב לא ישלח את בנימין, כי הוא שמר על הבן היחיד שנתר לו מרחל והגן עליו מכל פגע, החצעה נועדה לבדוק את יחסם כלפי אביהם.

בהצעה האחרת, "אחייכם אחד יאסר... ואתם לכו תביאו שבר רעבון בתיכם, ואת אחייכם הקטן תביאו אלי ואמנו דבריכם ולא תמותו" (ט-כ), הוא בחן את יחסם כלפי אח צעיר וחלש. ככלל, אפשר לומר שיוסף ניסה לבחון אם האחים מוכנים לחזור על המעשים שעשו בעת מכירתו.

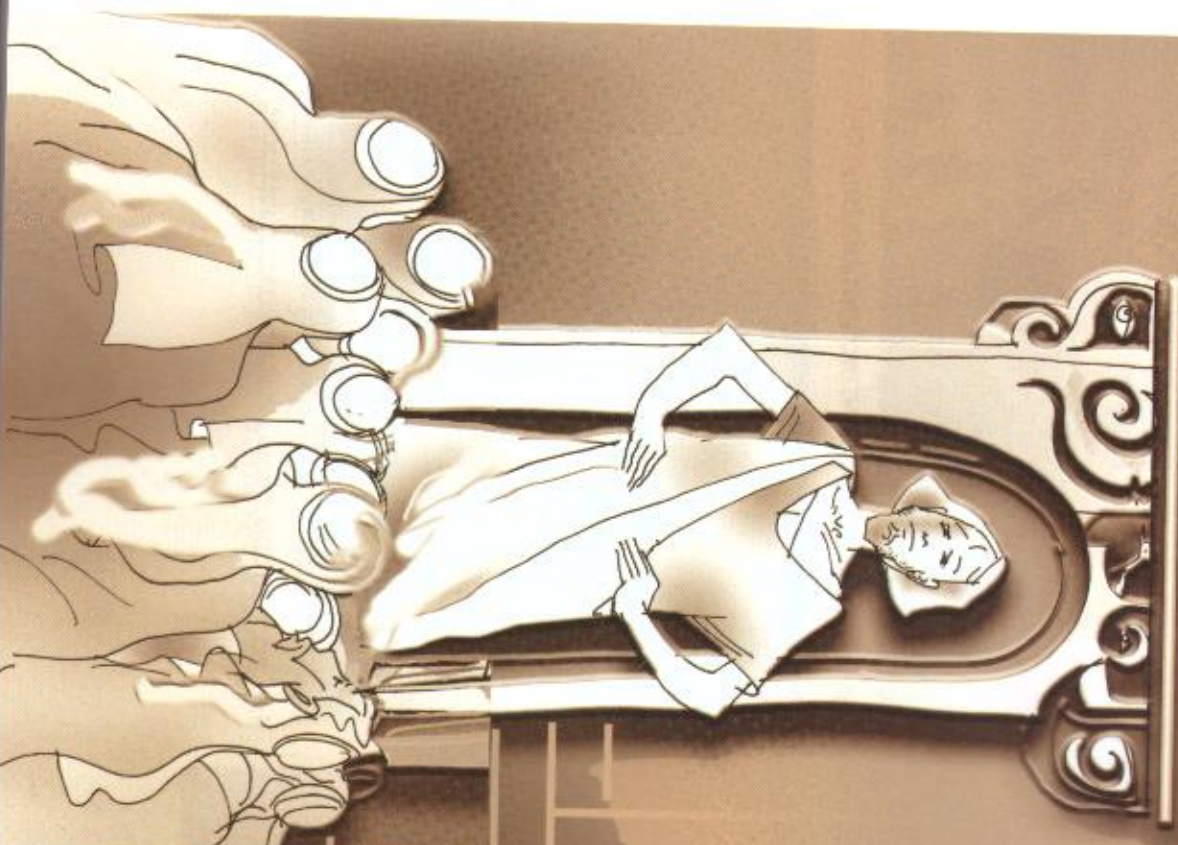
למעשה, הוא הציע להם שלוש אפשרויות:

1. להישאר בבית הסוהר עד סוף ימיהם.
2. לבחור אח אחד, להשאירו כבן ערובה ולשוב מאחר יותר עם בנימין.
3. לבחור אח אחד, להשאיר אותו במצרים כבן ערובה ולא לשוב עוד לשם.

כאן ציפתה ליוסף הפתעה: האחים העדיפו להישאר במאסר ולמות, אפשר שהסיבה לשינוי זה נעוצה בתוכנה שלהם שהאירוע שהתרחש בעת מכירת יוסף עומד להישנות. הם מיהרו להכיר באשמתם ולייחס

30 דאזאים פוגשים את יוסף

פרשת מקץ, פרק מב, פסוקים א-כ

- ראוי לציין שבאותה תקופה עמים השתלטו על עמים אחרים לעתים קרובות, ובשל החשש מריגול החמירו כנראה בעונשם של אלה שנתפסו.
- * "הקטן את אבינו היום והאחד איננו" (גן). רצוי לברר אם הילדים מבינים את משמעות הפסוק. יש להניח שמשפט זה יגורר עניין רב אצל הילדים כי הם הרי יודעים את סודו של יוסף – שהאחד שאיננו הוא זה המדבר עם האחים.
- * האחים הרישו לעצמם לדבר ביניהם באופן חופשי משום שלא העלו על דעתם שיוסף מבין את שפתם.
- * רצוי להמחיז את ההתרגשות של יוסף מהוודוי של אחיו, את הפניית פניו הצדה ואת בכיו.
- * יש לשוחח על רגשות האשמה של האחים, על איכרונות העבר שעלו וצפו אצל יוסף ועל הרגשתו [קטע זה עמוס ברגשות וחשוב לשוחח על כך].
- * היקף היחידה נקבע עד פסוק כו. מוצע להפסיק את הסיפור בשיאו, אולם חשוב להרגיע את הילדים מהמתח שנוצר מסיפור מאסרו של שמעון ועיזבת האחים. יש לומר מילות הרגעה שבסוף הכול יסתדר.
- בעזרת העשויות להתעורר
- יחידה זו עשויה לעורר תמיהות ו/או בעיות רגשיות, כגון:
  - * כיצד יכול היה יוסף להתעלם מאחיו
  - * מדוע הוא טָפַל על אחיו אשמת ריגול
  - * האם הוא ניסה לגמול להם על מכירתו.
- מסרים ונושאים שרצוי להדגיש
  - * יוסף היה המשבר לכול. לא היתה כאן מקריות אלא יד ההשגחה העליונה.

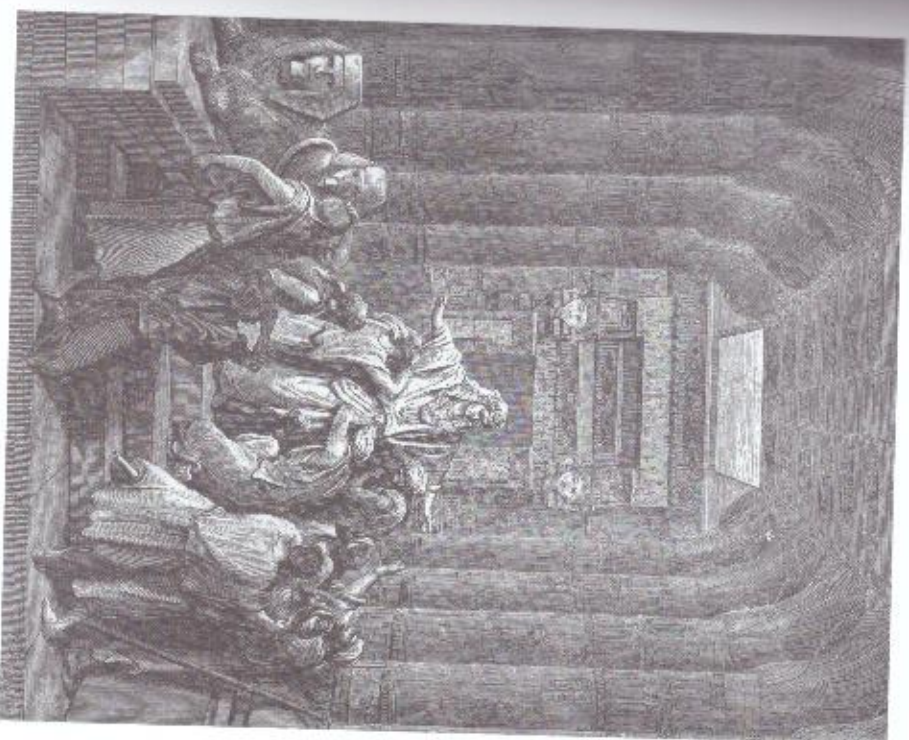
- איתה לחטאם. "ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו, על כן באה אלינו הצרה הזאת" (כא).
- האחים עמדו במבחן, וכשהתברר ליוסף שהם מגלים אחריות ואינם מוכנים להפקיר אה כבן ערובה הוא בכה. "ויסב מעליהם ויבך" (כד). ליוסף לא נותרה בררה – הוא לקח את שמעון ואסר אותו לעיניהם. האחים קיבלו מציאות זו, אולי משום שהכירו בטעותו של שמעון בזמן מכירת יוסף, "וישאו את שִׁבְרָם על חמריהם, וילכו משם" (כו).

הנחיות לעיבוד הסיפור

- * בארץ כנען היה רעב. על בסיס הידע שהצטבר אצל הילדים (מסיפור קורותיו של אברהם) אפשר להעמיק ולהרחיב את המושג רעב כדי שייטיבו להבין את משמעותו ואת השלכותיו על משפחתו של יעקב. למצרים יש משאב חשוב – נהר הנילוס, ויעקב בחר לצל יתרון זה לטובת משפחתו בזמן הרעב.
- * אזכור הכינוי בני ישראל מאפשר להבהיר לילדים את השם הרשמי שניתן לעם ואת מקור השם.
- * יוסף נמצא במצרים. יש להניח שעובדה זו תגביר את המתח ואת הצפייה של הילדים, שכן הם יודעים מה שהאחים לא ידעו – שיוסף תפס מקום חשוב במצרים, שהוא אחראי לחלוקת המזון. עובדה זו מזמנת אפשרות למפגש האחים ולכן חשוב להדגשה.
- * ייתכן שהאחים לא הכירו את יוסף משום שהתבגר וגם בשל הבגדים המהודרים שלבש בהיותו משנה למלך. ייתכן שיוסף לבש כתונת פסים, שהיא בזמנו בגד אופייני לבני מלכים. השמעת רעיון זה עשויה להאזיר לילדים את כתונת הפסים שעוררה בזמנו את קנאת האחים.
- * יוסף "ניצל" את אופן כניסתם של האחים למצרים כדי להאשים אותם בריגול. הם נכנסו כנראה כיחידים כי הגעתם בקבוצה גדולה היתה עשויה לעורר חשד.

יום הכותב מכנה עמים, בני ישראל ורחימו, ואולי יש הם למצרים, הם לחלוטין; עתה הם ית והאשים אותם: יום לך מגונים: אולם ישתחו לו, נעת צער וחרטה, מ" (טו). הוא ידע יד שנותו לו מרחל וכלמי אביהם. חניאו שבר רעבו יונם ולא תמותי" נכלל, אפשר לומר ונעשים שעשו בעת ויר יותיר עם בנימין. ונורח ולא לשוב עוד. יר נמאסר ולמות. והארוע שתתחש באשמתם ולייחס

- מסוקים וביטויים שראוי לצטט
- "ויסוף הוא השליט על הארץ" (ו).
- "יראנו אחי יוסף וישתחוו לו אפנים ארצה" (ז).
- "ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו" (ח).
- "הקטן את אבינו היום והאחד איננו" (יג).
- "אבל אשמים אנתו" (כא).

"ימאמר יוסף אל אחיו: אני יוסף" ציור: ג' דורה

- * יוסף לא ניסה לנמול לאחיו על מנידתו ולא הכיח אותם על כד, אלא הביא אותם להכיר בחטאם.
- * וידוי האחים וההתנגשות של יוסף, זיכרונות יוסף שצפים ועולים.
- * השינוי שחל בהתנהגות האחים.

מושגים ומילות מפתח שחשוב להבהיר

- רעב
- מרגלים
- אשמים
- תתנונים
- "יקבד".

שאלות שאפשר לשאול את הילדים

- * נסו לשער מדוע לא נשלח בנימין עם שאר אחיו למצרים.
- * רצו לשאול שאלות שיביאו את הילדים לקשור בין הפסוק שבו אחי יוסף משתחוים לפניו ובין סיפור חלומותיו. לדוגמה: האם זה מזכיר לכם משהו?
- * מדוע לא הכירו האחים את יוסף?
- * למה התכוונו האחים כשאמרו "אשר ראינו צרת נפשו בחתוננו אלינו ולא שמענו"? אלינו ולא שמענו?
- * מדוע בכה יוסף?
- * מדוע בחר יוסף לקחת את שמעון ולאסור אותו?